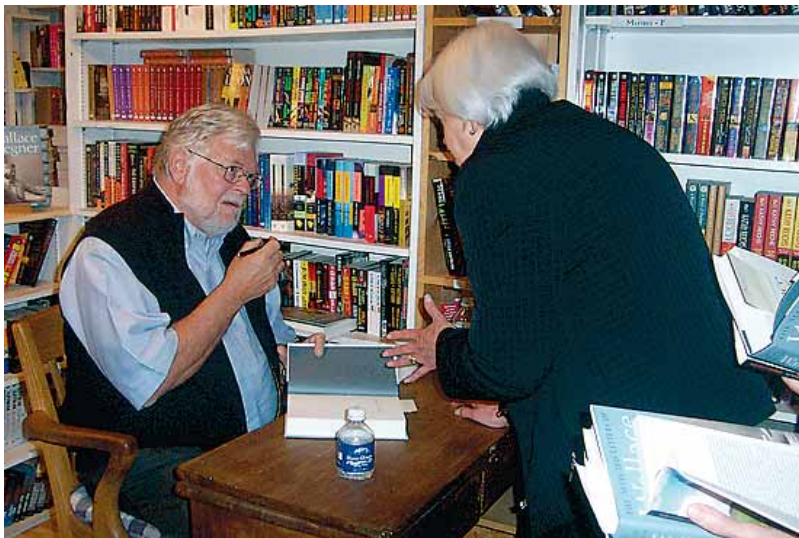

Novel·la | David Castillo

Les grans heroïcitats quotidianes

En les converses amb narradors experts sovint es comenten fets que aparentment poden resultar paradoxals. Per exemple, la dificultat en el moment de descriure una situació de la vida quotidiana. Una escena banal pot esdevenir més complicada que una gran batalla o una apassionada i tòrrida relació sexual. En canvi, per a l'equilibri entre el tema i la trama i per a l'atenció del lector, el narrador sovint ha de col·locar molta fusta a la foguera, fusta que sovint és fullola. Stegner, mestre recuperat pels grans escriptors del mal anomenat *dirty realism*, ens ofereix una altra cara de les relacions humanes, potser poc èpica i efectista, però tan eficaç com la vida quotidiana, que mata tant com les guerres. En la seva ploma, la vida és més singular que una gesta d'una epopeia clàssica. En la seva obra més aclamada, *En lloc segur*, Wallace Stegner recrea la vida de dos matrimonis a través de la història d'una vella amistat. Una coneixença que es remunta als anys de la Gran Depressió i arriba fins als nostres dies. La novel·la va ser publicada en anglès el 1987, a l'últim tram de la vida de l'escriptor.

Wallace Stegner va néixer a Lake Mills, Iowa, el 1903, fill d'immigrants escandinaus que es van instal·lar definitivament a Sant Lake City el 1921. Després de fer classes a les universitats de Wisconsin i a Har-

Stegner va ser mestre d'alguns dels principals narradors americans

vard, Stegner ha sigut un dels grans teòrics de la novel·la contemporània. Gràcies al seu mestratge, la prestigiosa Universitat de Stanford va ser base i planter d'alguns dels escriptors més importants d'Amèrica, com ara Wendell Berry, Edward Abbey, Thomas McGuane, Gordon Lish, Ernest Gaines, Larry McMurry, l'influent Raymond Carver i el transgressor contracultural Ken Kesey, personatge fonamental de la psicodèlia i que va revolucionar la cultura amb la publicació de la seva primera novel·la *Alguien voló sobre el nido del cuco*. Només per aquests deixebles, Stegner ja hauria passat a la història, però el seu currículum també conté importants llibres d'assaig i biografies, així com una im-

portant obra de relats breus i de novel·les –que va començar a publicar el 1937– de la categoria d'*Angle of repose* –premi Pulitzer el 1971– i *The Spectator bird*, a la qual li van atorgar el National Book Award del 1976. Al nostre país, només Plaza & Janés va publicar *Una estrella fugaz*, el llunyà 1964, fins que l'Asteroides ha traduït en castellà i en català la sòbria *En lloc segur*, amb un destacat pròleg del jove narrador asturià Ricardo Menéndez Salmón, on es fan asseveracions com la següent: “Novel·la de l'emoció i de la raó, intensa en el *què* i admirable en el *com*, *En lloc segur* acaba amb un lloc clàssic de la literatura universal, la reunió d'un grup de persones al voltant d'una mort anunciada”. No

En lloc segur

Wallace Stegner
Traducció: Dolors Udina
Asteroides
Barcelona, 2008
Preu: 21,95 euros
Pàgines: 366

El novel·lista nord-americà Wallace Stegner ens ofereix un recital de narrativa a *En lloc segur*, la seva obra mestra. La relació de dos matrimonis que es van conèixer durant els difícils anys vint es manté dècades després. El retrat de la senectut resulta d'un realisme enlluernador

1 2 3 4 5

obstant això, el traspàs de Charity Lang no és presentat d'una manera abrupta sinó que l'amabilitat de la història el converteix en un esdeveniment més de les seves vides, com quan les dues dones estaven embarrassades o totes les presències de territoris, protagonistes més que escenaris de la novel·la.

Podríem parlar de contrastos entre classes socials, entre països dins la varietat dels Estats Units, però tota l'obra té un altre vel, més genuí i autèntic: l'amistat, l'amor per la humanitat i la naturalesa. Per no esmentar la predilecció per la literatura, tesi argumental del llibre: “Qualsevol persona que llegeix, fins i tot algun del remot sud-oest a l'extrem més llunyà d'una tradició atenuada, és fins a cert punt ciutadà del món, i jo havia estat un lector voraç tota la vida”. Stegner ve de Faulkner però també del Hemingway més natural, és nét de Hawthorne i, a la vegada, no sé per què m'ha fet veure les figures de Thoreau, de Whitman i de Jean Giono. Potser per la serenitat en el moment d'enfrontar-se als records i a la vida quotidiana, per la nitidesa del record en l'evocació no histèrica. Tot plegat produeix al lector efectes balsàmics.

Alguns podrien retreure que *En lloc segur* és una novel·la amb acció restringida, fins i tot lenta, però aquests són precisament els seus trampolins per enlairar-se entre diàlegs i descripcions magistrals.*

ANIMUS MOLESTANDI

Les famoses cartes

PATRÍCIA GABANCHO

La publicació de les famoses cartes entre Joan Sales i Mercè Rodoreda va provocar una curta polèmica sobre si era o no lícit exposar uns papers destinats a la privacitat. La polèmica és sobrerera perquè la literatura ja és, es miri com es miri, una exportació de la intimitat. I Rodoreda té tanta consciència de posteritat que destrueix tota la seva correspondència amb l'Armand Obiols, la relació clau de la seva vida i de la seva escriptura. El cas és que, davant de dos personatges tan interessants, vaig picar i em vaig fer amb el patracol: mil pàgines, 23 anys, perfectament editat amb tot l'aparat de notes i contextos. La lectura

resulta bastant decebedora, pel poc interès del conjunt.

Com que es tracta de

correspondència funcional entre editor (el gruix de les cartes) i autora, hi ha un buit absolut d'alçada intel·lectual. Les cartes estan plenes de detalls útils per als estudiosos –tiratges, edicions, recepció–, però són redundants per al lector àvid de caçar el món dels dos protagonistes. Joan Sales, un editor en certa manera mític, se'ns apareix com un autèntic incordi: es fica en el text, corregeix, modifica, qüestiona el llenguatge, li demana pròlegs que detalla el fil per randa... Devia ser irritant

per a una autora curta de paciència, inestable i molt conscient de ser mestressa dels seus textos. Poca cosa més hi ha en aquestes cartes, tret de petites nocions fugaces, a causa del biaix que Sales introdueix en les seves valoracions.

Sales considera que tot és una merda. És un home derrotat, ha perdut bastant més que una guerra i té el caràcter que té. Però és que ho destrossa tot: autors, periodistes, premis. Tot hi és referit en to mofeta, ressentit, i arriba a fer angúnia aquesta oclusió vital que l'incapacita per relacionar-se amb la realitat. Rodoreda

no entra en el joc, però déu n'hi do el seu posat com a dona egoista, pessetera i freda. Estem davant un paisatge de misèria moral, la típica i inevitable misèria d'un país devastat. Un país habitat per catalans, sempre proclius a la baralla, a restar més que no pas a sumar, a menystenir abans que a compartir. ¿Potser això justifica la lectura de les cartes? Potser. Si el temps no esborrés els mails i l'aire no engolís les converses, trobaríem la mateixa mesquinesa en personatges del tot actuals! Deu ser que encara no hem sanejat el paisatge moral, que encara arrosseguem les tares d'unes quantes derrotes.*